

20. 1. 2005

ID: 30501

Zápůrčí žaloba

Neoprávněný zásah musí být v žalobě blíže konkretizován, a to jak v rámci vylíčení rozhodujících skutečností, tak i ve znění žalobního petitu, který musí s vylíčením rozhodujících skutečností korespondovat. Nepostačuje např. formulace, že žalovaní „jsou povinni zdržet se užívání a nakládání s nemovitostmi“, neboť na jejím základě nelze posoudit, nakolik právě toto jednání představuje neoprávněný zásah do vlastnického práva žalobce.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky 22 Cdo 2148/2002, ze dne 26.8.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce R. B., zastoupeného advokátem, proti žalovaným: 1) ČRS, místní organizaci Š., zastoupené advokátem a 2) České republice - ZVS, o zdržení se užívání pozemků, vedené u Okresního soudu v Olomouci pod sp. zn. 12 C 239/99, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci ze dne 20. června 2002, č. j. 40 Co 768/2001-82, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci ze dne 20. června 2002, č. j. 40 Co 768/2001-82, a rozsudek Okresního soudu v Olomouci ze dne 1. listopadu 2001, č. j. 12 C 239/99-62, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Olomouci (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 1. listopadu 2001, č. j. 12 C 239/99-62, zamítl žalobu, aby žalovaným bylo uloženo „zdržet se užívání a nakládání s nemovitostmi - parcelami č. 204/1, 204/2 a 204/3, které jsou zapsané na LV č. 143 kat. obce Ř., u Kat. úřadu v O., které jsou ve vlastnictví žalobce“, a rozhodl o nákladech řízení. Vyšel ze skutkového zjištění, že shora uvedené pozemky ve vlastnictví žalobce představují část pozemků nacházejících se pod vodní nádrží Ř. Žalovaný 2) je oprávněným uživatelem tohoto vodohospodářského díla, které do 31. 12. 2001 pronajal žalovanému 1). Vodní nádrž byla kolaudována v roce 1989 jako závlahová, v roce 1995 pak bylo dodatečně vydáno správní rozhodnutí, že jde o vodohospodářské dílo podle vodního zákona, jehož účelem je především akumulace vody pro potřebu závlahy zemědělských pozemků s možným dalším využitím pro protipožární účely, protipovodňovou ochranu, vodní rekreaci, chov ryb apod. Žalobci jako vlastníku sporných pozemků obecně přísluší právo je držet, užívat a nakládat s nimi. Jestliže však na těchto pozemcích vzniklo platně vodohospodářské dílo, jak bylo konstatováno i rozhodnutím Okresního úřadu v O. vydaným podle § 38 odst. 3 zákona č. [138/1973](#) Sb., o vodách (dále jen „vodní zákon“), přičemž s existencí takového díla je spjata i existence veřejnoprávních institutů obecného užívání povrchových vod podle § 5 odst. 1 a nakládání s vodami podle § 8 vodního zákona, je tím vlastnické právo žalobce ingerencí státu nuceně omezeno. S ohledem na to, že se tak děje na základě zákona a ve veřejném zájmu a žalobci zásadně za takovéto omezení náleží náhrada, nedochází tím k porušení článku 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Jde tedy o průlom do práva žalobce domáhat se ochrany vlastnického práva podle § 126 občanského zákoníku (dále jen „ObčZ“).

K odvolání žalobce Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci jako soud odvolací rozsudkem ze dne 20. června 2002, č. j. 40 Co 768/2001-82, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve znění, že se zamítá žaloba, aby žalovaným bylo uloženo „zdržet se užívání a nakládání s nemovitostmi - parcela č. 204/11 - vodní plocha nádrž umělá, 204/12 - vodní plocha nádrž umělá, 204/13 - vodní plocha nádrž

umělá a č. 204/14 - vodní plocha nádrž umělá, jak jsou tyto zaměřeny geometrickým plánem, který zhotovil G., s. r. o. dne 21. 5. 2002 pod č. plánu 128-5001/2002 a schválil Katastrální úřad v O. dne 24. 5. 2002 pod č. 926/2002, pozemky, jak tyto vznikly z pozemků původně zapsaných ve zjednodušené evidenci jako parc. č. 204/1, 204/2 a 204/3 zapsané na listu vlastnictví č. 143, katastr obce Ř., u Katastrálního úřadu v O.", rozhodl o nákladech odvolacího řízení a proti tomuto rozsudku připustil dovolání. Ztotožnil se se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně, k nimž v reakci na námitku žalobce, že nájemní smlouva mezi žalovanými je neplatná proto, že se týká rybníka, který nemůže být samostatným předmětem občanskoprávních vztahů, doplnil pouze to, že s vodohospodářským dílem, které je stavbou ve smyslu veřejného práva, jsou nerozlučně spojena nejen vodní užívací práva, ale i povinnosti vlastníka týkající se ochrany a zajištění užívání tohoto díla. Žalovaný 2) jako vlastník vodohospodářského díla je v souladu s povinnostmi vyplývajícími z vodního zákona a s § 27 odst. 1 zákona č. [219/2000](#) Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, přenechal na základě nájemní smlouvy žalovanému 1), aby tak bylo dosaženo jeho účelnějšího a hospodárnějšího využití. Proto byl rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrzen ve znění odpovídajícím upřesnění žalobního petitu, jak je žalobce v průběhu odvolacího řízení provedl v souladu s údaji obsaženými ve shora uvedeném geometrickém plánu. Připuštění dovolání v této věci odůvodnil odvolací soud tím, že v praxi se vyskytují i zcela odlišné názory na projednávanou problematiku, korespondující se stanoviskem žalobce, a tak jeho rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Zdůraznil, že ač odvolací soud přikládá svému rozhodnutí zásadní právní význam, je jeho odůvodnění kusé a nepřesvědčivé. Pokud pak tento soud připustil existenci jiné soudní praxe, podle níž by námitky žalobce byly důvodné, je jeho rozhodnutí vnitřně rozporné. K právnímu posouzení věci uvedl, že na žalovaného 2) jako na vlastníka stavby nemohlo přejít vlastnické právo k pozemkům žalobce, a tak nelze dovodit právo tohoto žalovaného pronajímat, a to dokonce za úplatu, vodní plochu. Žalobce dále odkázal na své argumenty uplatněné v odvolání a podotkl, že nemá námitek proti tomu, aby žalovaný 2) užíval vodní nádrž k regulaci vodní hladiny včetně regulace povrchových vod pro protipožární účely či protipovodňovou ochranu, ale podle jeho názoru nemůže být ve veřejném zájmu, aby tento žalovaný pronajal absolutně neplatnou nájemní smlouvou vodní nádrž, tedy i pozemky, jejichž vlastníkem je žalobce, žalovanému 1) k chovu ryb, ač žalobce sám je majitelem osvědčení vydaného živnostenským úřadem v oboru živočišná výroba - chov ryb. Žalobce vyslovil přesvědčení, že je oběma žalovanými omezován ve výkonu svého vlastnického práva, aniž by byl povinen takovát omezení trpět, a navrhl, aby byly rozsudky soudů obou stupňů zrušeny a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný 1) ve svém vyjádření uvedl, že vytykané vnitřní rozpory v rozhodnutí odvolacího soudu neshledává, a navrhl, aby dovolání žalobce bylo zamítnuto. Žalovaný 2) se k dovolání nevyjádřil.

Podle § 236 odst. 1 občanského soudního řádu ve znění novely provedené zákonem č. [30/2000](#) Sb. (dále jen „OSŘ“), jímž se Nejvyšší soud ČR v souladu s částí dvanáctou, hlavou I, bodem 17. zmíněného zákona při projednání dovolání žalobce řídil, lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští. Proto se dovolací soud po zjištění, že dovolání bylo podáno včas řádně zastoupeným účastníkem řízení a že splňuje náležitosti uvedené v § 241 a § 241a odst. 1 OSŘ, zabýval především otázkou jeho přípustnosti. V této souvislosti je třeba poznamenat, že s ohledem na den, kdy byl vydán rozsudek soudu prvního stupně, odvolací soud projednal odvolání žalobce a rozhodl o něm správně podle OSŘ v současném znění (část dvanáctá, hlava I, bod 15. zákona č. [30/2000](#) Sb.). Pak ovšem nemá žádnou relevanci výrok, jímž připustil proti svému rozsudku dovolání, neboť takovéto rozhodnutí bylo možno vydat podle § 239 odst. 1 občanského soudního řádu v tehdejší znění jen do 31. 12. 2000, zatímco od účinnosti zmíněné novely už procesní předpisy odvolacímu soudu takovéto rozhodnutí neumožňují.

Přípustnost dovolání proti meritorním rozhodnutím je upravena v § 237 OSŘ. Napadeným rozsudkem odvolacího soudu byl potvrzen prvý rozsudek, který v této věci soud prvního stupně vydal, a tak dovolání nemůže být přípustné podle odst. 1 písm. a) ani b) uvedeného ustanovení. Zbývá tedy přípustnost podle § 237 odst. 1 písm. c) OSŘ, podle něhož je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Podle § 237 odst. 3 OSŘ má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem. Dovolatel - zřejmě v důsledku přesvědčení, že přípustnost dovolání je založena výrokem napadeného rozsudku - nikterak nespecifikuje, v čem by měl spočívat zásadní právní význam rozhodnutí odvolacího soudu. Bez ohledu na to však dovolací soud rozsudku odvolacího soudu takovýto význam přikládá, jelikož v jeho rozhodování nebyla dosud řešena otázka, na níž je tento rozsudek postaven, tedy zda oprávnění vyplývající z vodního zákona jako veřejnoprávního předpisu omezují vlastnické právo způsobem předvídaným v § 128 odst. 2 ObčZ. Dovolání žalobce je tudíž přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) OSŘ.

Dovolací soud proto přezkoumal napadený rozsudek podle § 242 odst. 1 a 3 OSŘ, t. j. zabýval se i existencí případných vad uvedených v § 242 odst. 2 větě druhé OSŘ, a dospěl k závěru, že dovolání je právě z důvodu vady řízení opodstatněné.

Žalobce se svojí žalobou domáhá, aby soud uložil žalovaným povinnost zdržet se neoprávněného rušení jeho vlastnického práva (zakázal mu toto neoprávněné rušení). Jde tedy o tzv. žalobu negatorní (zápůrčí). Z hlediska požadavku na vykonatelnost rozsudku, jímž bylo vyhověno negatorní žalobě, obecně platí, že neoprávněný zásah musí být v žalobě blíže konkretizován, a to jak v rámci vylíčení rozhodujících skutečností, tak i ve znění žalobního petitu, který musí s vylíčením rozhodujících skutečností korespondovat (§ 79 odst. 1 OSŘ). V daném případě žalobce formuloval žalobní petit jen velmi obecně (žalovaní „jsou povinni zdržet se užívání a nakládání s nemovitostmi“). Takováto formulace ovšem nepostačuje k tomu, aby bylo možno se v řízení blíže zabývat pouze zcela konkrétním jednáním žalovaných a zvažovat, nakolik právě toto jednání představuje neoprávněný zásah do vlastnického práva žalobce. Není totiž zřejmé, zda žalobce pokládá za neoprávněný zásah již pouhou skutečnost, že na jeho pozemcích se nachází vodohospodářské dílo nazvané „Vodní nádrž Ř.“, nebo zda se brání toliko nájemní smlouvě uzavřené mezi žalovanými a tomu, že na jejím základě žalovaný 1) - podle něho neoprávněně - provozuje v uvedené vodní nádrži chov ryb. Soudy obou stupňů - jak vyplývá z odůvodnění jejich rozhodnutí - zamítly žalobu s poukazem na veřejnoprávní oprávnění, která pro žalované (a vlastně pro každého) plynou z vodního zákona, aniž by si ovšem ujasnily, zda i ve výkonu těchto oprávnění žalobce spatřuje neoprávněný zásah do svého vlastnického práva. Přitom z dovolání se poměrně jednoznačně podává, že proti užívání vodní nádrže žalovaným 2) k výkonu práv a povinností, které pro něho plynou ze základního účelu tohoto vodohospodářského díla, nemá žalobce žádných námitek. Žaloba tedy neodpovídá požadavkům, které na ni klade § 79 odst. 1 OSŘ a tento nedostatek bylo třeba odstranit postupem podle § 43 OSŘ. Pokud to soud prvního stupně neučinil a o takovéto žalobě věcně rozhodl a pokud odvolací soud tuto procesní vadu pominul a rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, zatížily oba soudy řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. K té pak je dovolací soud v případě přípustného dovolání povinen přihlédnout i tehdy, není-li v dovolání uplatněna (§ 242 odst. 3 věta druhá OSŘ).

Z toho, co bylo uvedeno, je zřejmé, že je dán dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) OSŘ. Jelikož tento důvod platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, dovolací soud podle § 243b odst. 2 a 3 OSŘ zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

S ohledem na to, že uvedená procesní vada měla vliv na právní posouzení věci soudy obou stupňů, nemohl se dovolací soud zabývat výslovně uplatněným dovolacím důvodem podle § 241a odst. 2 písm. b) OSŘ.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)
- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)